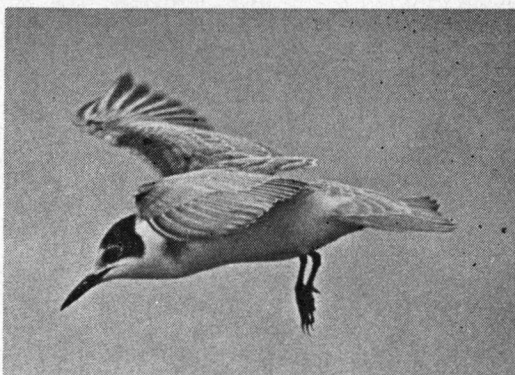


Er zijn nog sterns langs onze kust...

Door F. van Daalen

Als vogelaar in het westen des lands bezoek ik regelmatig het IJmuidersstrand in de maanden augustus en september. En ik kan gelukkig de verzuchting slaken 'Er zijn nog sterns langs onze kust...'. Ergens in mijn achterhoofd stond mij een artikel voor de geest geschreven door de heer Jules Philippona. Bij naslag bleek dit artikel te staan in 'Het Vogeljaar', 13 jaargang nr. 5. Dit artikel was somber gesteld en gaf weinig hoop voor de toekomst van onze



Zwarte Stern in herfstkleed

Foto J. Schouten

sterns. Ik citeer: 'Dit jaar (1965) heb ik op excursies bij helder weer de zee afgespeurd naar sterns. Meestal was dat vergeefs. Er zijn geen sterns meer langs onze kust, althans bijna niet meer'.

'De zee en de lucht zijn als vroeger, maar veel van het leven voor onze kust is verdwenen', aldus de heer Philippona.

Nu, zeven jaar later is er volgens mij en anderen weer enige hoop op een wederopbouw van de populaties. Ik denk hierbij aan recente publicaties over de toename van het aantal Grote Sterns op het eiland Griend en hernieuwde vestigingen o.a. op De Schorren (Het Vogeljaar 20: 64-65) en de Hompelvoet (Het Vogeljaar 19: 571). De bevestiging van een zekere toename of stabilisatie kreeg ik in de nazomers van 1971 en 1972 bij mijn bezoeken aan het IJmuidersstrand.

Het schouwspel dat ik daar de laatste twee jaar heb mogen zien, was ronduit fascinerend, Honderden sterns bevolkten het strand. Vaak stonden de groepen dicht opeen, zodat er zover als het oog reikte, vaak tot aan de pier toe, sterns stonden te rusten.

Deze groepen waren heterogeen van opbouw, zelfs vormden twee keer vijf stern-soorten de groep, resp. Grote Sterns, Visdiefjes, Noordse Sterns, Dwergsterns en Zwarte Sterns. De verhouding van de aantallen der soorten wisselde sterk, dan weer waren er meer Grote Sterns, dan weer waren de Visdiefjes in de meerderheid. Voor eerstgenoemde was in 1971 14 augustus de topdag met 120 ex. De grootste aantallen Visdiefjes waren in 1972 op 8 en 10 augustus resp. met 300 en 360 ex.

De determinatie van de Noordse Sterns gaf vaak moeilijkheden, je moet het Visdiefje en de Noordse Stern wel vlak naast elkaar hebben om te kunnen zien of de poten korter zijn en of de staart al of niet korter, gelijk of iets langer reikt dan de vleugelpunten. De zwarte snavel en dito pootjes zijn vaak een beter onderscheidingssteken voor deze sternsoorten. Ook al omdat de rode snavel al of niet met zwarte punt, geen juist determinatiepunt is in deze tijd van het jaar.

Leuk was het om te zien dat er talloze jonge vogels bij waren, die om voedsel bedelden bij de ouders. Van o.a. de Grote Stern is het bekend dat zij ook op de trek hun familieverband nog enige tijd bewaren. Regelmatig waren er echter ook Visdieven die hun jongen voerden. Als deze oude vogels na de visvangst bij hun jongen terugkeerden, hieven zij door mijn aanwezigheid de alarmroep 'krie-èrr' aan en bleven dan ook enige tijd luid roepend boven de groep hangen. In de groepen was het dus altijd een komen en gaan, het was ontzettend moeilijk om de juiste aantallen te tellen, dit te meer ook omdat een laagovervliegende Mantelmeeuw de hele groep van honderden vogels deed opvliegen. Tegen de tijd dat het drukker werd op het strand veroorzaakten ook badgasten veel onrust, zodat meermalen de groep zich splitste en er tientallen vogels over de pier in noordelijke richting wegvlogen. Om redelijk te kunnen waarnemen moet men in de regel tussen 7 en 11 uur 's morgens aanwezig zijn. Ook al omdat tegen 11 uur de groepen op zijn grootst zijn. De oude vogels hebben dan gevestigd en komen bij de jonge vogels om te rusten. Alleen wanneer het hard waaide en de zee onrustig was, werd er vrijwel niet gevestigd en waren de groepen 's morgens om 7 uur al op volle sterkte, zoals op 8 en 9 augustus van dit jaar.

Opvallend was dit jaar het geringere aantal Grote Sterns en de aanwezigheid van grote aantallen Zwarte Sterns. De afname van het aantal Grote Sterns zal wellicht samenhangen met het mislukte broedseizoen van 1972 op Griend en De Schorren. Er waren gelukkig echter dit jaar wel jonge Grote Sterns aanwezig, zoals op 12 augustus zeker 4 ex. Het grotere aantal Zwarte Sterns kan ik niet verklaren. Ik weet niet of het onze broedvogels zijn of meer noordelijk broedende vogels. Waarschijnlijk de laatste omdat de wegtrek van Zwarte Sterns al reeds eind juni een aanvang kan nemen. Interessant is het om te constateren, dat deze stern-soort, die in het broedseizoen op zoet water is aangewezen, en daar vooral van insecten leeft, nu hij zich op de trek bevindt in aansluiting met andere stern-soorten, zich voedt met kleine vis-



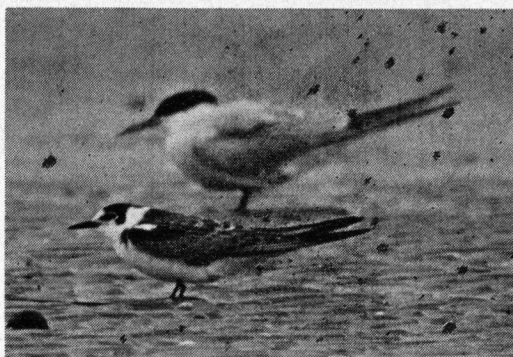
Van het strand opgevlogen Grote Sterns

Foto: F. van Daalen

jes, kreeftachtigen en andere kleine dieren, die aan de oppervlakte van het zeewater worden opgepikt. Tot zover enkele beschouwingen over mijn waarnemingen.

Hieronder volgt een lijstje met de aantallen der waargenomen stern-soorten in 1971 en 1972.

De opgegeven aantallen betreffen de vogels die op het strand staan te rusten. De andere aanduiding 'Boven zee' betreft de vogels die daar vissen.



Zwarte Stern in herfstkleed met op de achtergrond een Visdief
Foto: F. van Daalen

1971

- 2 aug. — visdief: 15.
Boven zee: 10 grote sterns.
- 3 aug. — visdief: 20.
- 5 aug. — grote stern: 60.
Over zee trekkende groepen
zwarte sterns (aantallen?).
- 7 aug. — grote stern: 70.
- 8 aug. — grote stern: 40,
visdief: 15.
- 14 aug. — grote stern: 120,
visdief: 50,
dwergstern: 1,
zwarte stern: 1,
Noordse stern: 20.
- 15 aug. — grote stern: 30.
- 12 sept. — Boven zee: 2 grote sterns.

1972

- 2 aug. — Boven zee: 10 à 15 grote sterns.
- 6 aug. — visdief: 150,
zwarte stern: 20.
- 7 aug. — visdief: 150,
zwarte stern: 20.
Boven zee: 5 grote sterns.
- 8 aug. — visdief: 300,
zwarte stern: 300.
Boven zee: 10 à 20 grote sterns.
- 9 aug. — visdief: 200,
zwarte stern: 200,
Boven zee: 5 à 10 grote sterns.
- 10 aug. — 10 uur v.m. visdief: 156,
zwarte stern: 115,
11 uur v.m. visdief: 360,
zwarte stern: 240.
Met zekerheid vastgesteld een
tiental juv.ex. van de Noordse
stern.
- 12 aug. — 9 uur v.m. visdief: 28,
zwarte stern: 2,
grote stern: 3.
Boven zee: 3 dwergsterns.
9.30 uur visdief: 53,
grote stern: 7,
dwergstern: 2,
zwarte stern: 9.
9.50 uur visdief: 100,
grote stern: 8,
dwergstern: 4,
zwarte stern: 6.
- 20 aug. — visdief: 6.
Boven zee: 15 à 20 visdieven,
1 grote stern.

• F. van Daalen, Van der Vinnestraat 19 rood, Haarlem.



Visdiefjes, rechts bedelend jong en op de achtergrond Grote Sterns Foto F. van Daalen

LITTERATUUR:

Bruun, B. (1970): Gids voor de vogels van Europa. Elsevier, Amsterdam.

Mooijman, W. (1972): De terugkeer van de grote stern in 1971 op Texel's schorren. *Het Vogeljaar* 20: 64-65.

Nes, J. G. Th. van, et al (1953): Vogels trekken over ons land. Spectrum/Utrecht.

Peterson, R. T. et al (1960): Vogelgids. 2e druk. Elsevier, Amsterdam.

Philippona, J. (1965): Tegenwoordig is het strand zonder sterns. *Het Vogeljaar* 13: 533-534.

Voous, Prof. dr. K. H. (1960): Atlas van de Europese Vogels, Elsevier, Amsterdam.

Het Vogeljaar (1972): 20: 99 en 116.

Avifauna West-Nederland

Mede geïnspireerd door de reeds verschenen regionale avifauna's heeft een aantal vogelaars in West-Nederland (Zuid-Holland en Noord-Holland bezuiden het Noordzeekanaal) het plan opgevat voor dit gebied eveneens tot de publicatie van een avifauna te geraken, die qua opzet ongeveer overeen zal komen met de 'Avifauna van Midden-Nederland'. Daartoe zijn alle in West-Nederland werkzame vogelwerkgroepen en verenigingen benaderd; het grootste deel daarvan zegde zijn medewerking toe. Ten einde de doelstelling te kunnen realiseren is een 'Vogelwerkgroep Avifauna West-Nederland' opgericht. Het bestuur bestaat uit regionale vertegenwoordigers, door de medewerkers de vogelaars in de regio's Amsterdam, Haarlem, Leiden, Delft, Den Haag en Gouda gekozen.

De publicatie van een regionale Avifauna is eerst mogelijk, nadat het betreffende gebied kwantitatief is onderzocht. Daarnaast dient nog zeer veel werk te worden verzet op het gebied van literatuurstudie, archiefopbouw, tekenen der kaarten, uitzoeken van dagboeken enz.

Een dergelijk grote hoeveelheid werk kan slechts worden uitgevoerd met behulp van een groot aantal enthousiaste medewerkers. Deze medewerkers kunnen hun medewerking op verscheidene manieren realiseren, zoals:

- het kwantitatief inventariseren van bepaalde telgebieden in West-Nederland. In het voorjaar van 1973 wordt hiermee reeds begonnen;
- het verstrekken van oude gegevens, die van belang kunnen zijn;
- het ter beschikking stellen van dagboeken;
- het verlenen van medewerking bij literatuurstudie, verwerking van dagboekgegevens e.d.

Tevens worden de gegevens, die uit de inventarisaties komen, verwerkt in het zogenaamde atlasproject.

Het bestuur van de 'Vogelwerkgroep West-Nederland' doet een beroep op iedere vogelaar in het westen van het land medewerking aan deze avifauna te verlenen. U kunt u hiertoe opgeven of nadere inlichtingen vragen bij J. van der Straaten, Rembrandtstraat 53, Reeuwijk, tel. 01829-3734.

Het bestuur van de 'Vogelwerkgroep Avifauna West-Nederland'.